

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29

28 січня 2022 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 6

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 3 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" рішенням від 25 січня 2022 року № 80/0/15-22 Вища рада правосуддя погодила зміни до Типового положення про апарат суду.

Зазначеними змінами, зокрема, абзац четвертий пункту 9 Розділу III викладено у новій редакції: "Керівник апарату місцевого, апеляційного суду може мати заступник, якщо кількість працівників апарату перевищує 75 осіб."

В той же час, рішенням Ради суддів України від 11 червня 2021 року №22 було погоджено проект типової структури апарату місцевого господарського, адміністративного суду та нормативи кадрового забезпечення судів.

Так, відповідно до погодженої вказаним рішенням Ради суддів України структури апарату місцевого спеціалізованого (господарського, окружного адміністративного) суду згідно з вимогами Типового положення про апарат суду, затвердженого наказом ДСА України від 08.02.2019 № 131, було передбачено, що "керівник місцевого суду може мати двох заступників, якщо кількість працівників апарату суду перевищує 50 осіб."

Погодженими Вищою радою правосуддя змінами передбачається скорочення посад усіх заступників керівників апаратів судів у судах, де кількість працівників апарату становить 75 осіб та менше, а, окрім того, скасовується положення, відповідно до якого керівник апарату суду може мати двох заступників.

В той же час структура та апарати судів України наразі сформовані відповідно до Типового положення про апарат суду, затвердженого наказом ДСА України від 08.02.2019 № 131 (далі – Положення).

Відповідно до абзацу четвертого абзацу 9 Розділу III Положення питання визначення кількості заступників керівника апарату суду врегульовано таким чином "Керівник апарату місцевого, апеляційного, вищого спеціалізованого суду може мати двох заступників, якщо кількість працівників апарату суду перевищує 50 осіб. У місцевих загальних судах кількість заступників може дорівнювати кількості віддалених робочих місць, в яких утворюються відокремлені структурні підрозділи (окремі посадові особи за напрямками діяльності) цих судів".

Отже, погоджені зміни також передбачають скорочення посад заступників керівників апаратів судів в судах, у яких утворено віддалені робочі місця.

Крім того, відповідно до чинної редакції пункту 3 Розділу I Положення визначено, що у своїй діяльності апарат суду керується Конституцією України,

законами України "Про судоустрій і статус суддів", "Про державну службу", "Про запобігання корупції", Кодексом законів про працю України, іншими кодексами та законами України, постановами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, Положенням про апарат суду, рішеннями Ради суддів України, рішеннями зборів суддів, а також наказами й розпорядженнями голови суду та керівника апарату суду.

Згаданими змінами даний абзац після слів "рішеннями зборів суддів" доповнено словосполученням "наказами Державної судової адміністрації та її територіальних управлінь".

Як вищий орган суддівського самоврядування Рада суддів України, відповідно до повноважень, визначених пунктом 8 статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", зокрема, розробляє та організовує виконання заходів щодо поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів; здійснює контроль за організацією діяльності судів; звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; здійснює інші повноваження, визначені законом.

Рада суддів України звертає увагу, що у демократичному суспільстві суди мають функціонувати відповідно до стандартів продуктивності та ефективності судових процедур, якості судових послуг та очікувань громадян – учасників судових проваджень.

У цьому розумінні робота суду є найбільш ефективною, якщо її основою є певні стандарти якості.

Зокрема, основою таких стандартів є суспільні очікування щодо якості надання судових послуг, до яких, зокрема належить і організаційне забезпечення роботи суду, що здійснюється (забезпечується) його апаратом.

Так, відповідно до частини першої статті 155 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату. І саме від ефективної роботи апарату суду залежить діяльність всього суду, його продуктивність, ефективність судових процедур та якість наданих судових послуг.

Рада суддів України не була залучена до підготовки зазначених змін до Положення, відповідний проект на засідання Ради суддів України не обговорювався, при тому, що вже існуюча норма щодо розрахункової величини "перевищує 50 осіб" або норма, яка була запропонована на розгляд Вищої ради правосуддя жодним чином не обґрунтована ні законодавчими нормами, ні будь-якими експертними чи науковими висновками.

Питання про те, яким чином мають визначитися нормативи кадрового забезпечення апаратів судів, тривалий час є дискусійним і здебільшого зводяться до визначення оптимального співвідношення між кількістю працівників апарату суду та кількістю суддів, які працюють в суді.

Законодавець також однозначно не вирішив питання кількості заступників керівників апаратів судів.

В той же час загальноприйнятним та загально визнаним є правило, що у разі відсутності закону, що регулює відповідні правовідносини, слід застосовувати закон, що регулює подібні правовідносини (аналогія закону), а за відсутності такого закону суд виходить із конституційних принципів і загальних засад права (аналогія права).

Так, частиною десятою статті 20 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" врегульовано питання визначення кількості заступників голови суду: "у суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а в суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів, - не більше двох заступників голови суду".

Відтак цілком логічним вдається, що і питання визначення кількості заступників керівника апарату суду може бути (хоча і не обов'язково) врегульовано подібним чином.

Також не можна однозначно говорити про те, що у судах, де створено віддалені робочі місця, не може існувати більшої кількості посад заступників керівників апаратів судів.

Крім того, повноваження Державної судової адміністрації України, її голови та територіальних управлінь визначено статтями 152-154 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Зазначеними нормами не передбачено повноважень видавати обов'язкові для апаратів судів накази.

Впровадження подібної норми може призвести до послаблення ролі органів суддівського самоврядування (в даному випадку зборів суддів відповідного суду).

Непослідовною виглядає в даному питанні і позиція Державної судової адміністрації, яка спочатку погоджувала типову структуру апарату місцевого спеціалізованого (господарського, окружного адміністративного суду) з Радою суддів України, як вищим органом суддівського самоврядування, а у подальшому без винесення цього питання на розгляд Ради суддів України ініціювала внесення змін до типового Положення про апарат суду, яке у своїй діяльності будуть застосовувати практично усі суди України.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо погодженого рішенням Вищої ради правосуддя від 25 січня 2022 року № 80/0/15-22 проєкту змін до Типового положення про апарат суду, відповідно до статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (із подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а :

1. Звернутися до Вищої ради правосуддя з клопотанням переглянути або скасувати своє рішення від 25 січня 2022 року № 80/0/15-22 в частині погодження змін до Типового положення про апарат суду.

2. Державній судовій адміністрації України:

- погодити проєкт змін до Типового положення про апарат суду з Радою суддів України;

- до розгляду Вищою радою правосуддя питання про перегляд або скасування рішення від 25 січня 2022 року № 80/0/15-22 в частині погодження змін до Типового положення про апарат суду утриматися від затвердження погоджених змін.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч